

REPUBLIKA
SLOVENIJA

ODLOČBA JE PRAVNOMOČNA
UPRAVNO SODIŠČE RS, LJUBLJANA

UPRAVNO
SODIŠČE

I U 751/2020-14

13. 6. 2023

Podpis pristojne
sodne osebe:

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Upravno sodišče Republike Slovenije je po višji sodnici svétnici mag. Darinki Dekleva Marguč kot sodnici posameznici,

v upravnem sporu tožeče stranke: **VRHOVNO DRŽAVNO TOŽILSTVO REPUBLIKE SLOVENIJE**, Ljubljana, zoper toženo stranko: **REPUBLIKA SLOVENIJA**, ki jo zastopa Informacijski pooblaščenec, Ljubljana,

zaradi **dostopa do informacij javnega značaja**,

o tožbi zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca št. 090-258/2019/5 z dne 25. 5. 2020 v zvezi z odločbo Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije št. VDT-Tu-9-5/47/2019 z dne 7. 11. 2019,

na podlagi predhodnega sklepa sodnega senata z dne 11. 2. 2023, da v zadevi odloča sodnica posameznica,

dne **13. junija 2023**

RAZSODILO:

- I. Tožbi se ugotovi tako, da se odpravi odločbo Informacijskega pooblaščenca št. 090-258/2019/5 z dne 25. 5. 2020 in odločbo Vrhovnega državnega tožilstva št. VDT-Tu-9-5/47/2019 z dne 7. 11. 2019 ter se zadeva pošlje v ponovno odločanje pristojnemu Okrožnemu državnemu tožilstvu v Mariboru.
- II. Tožena stranka je dolžna tožeči stranki povrniti stroške postopka v višini 15,00 EUR v roku 15 dni od vročitve te sodbe, od poteka tega roka dalje do plačila skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

OBRAZLOŽITEV:

Povzetek upravnega postopka

1. Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, sedaj tožnik, je po pooblastilu Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru v postopku za dostop do informacij javnega značaja, na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ), s prvostopenjsko odločbo v izreku pod točko 1 zavrnil zahtevo prosilca za dostop do informacij javnega značaja; istočasno je v izreku pod točko 2 še odločil, da posebni stroški v postopku niso nastali.
2. Uvodoma v svoji obrazložitvi je tožnik pojasnil, da je *(v nadaljevanju: prosilec)*, vložil popolno formalno zahtevo za dostop do *"zahteve za preiskavo z dne 27. 12. 2010 v zadevi opr.št. I Kt 1/3615/10, ter za posredovanje vseh sklepov, na podlagi katerih je bilo obravnavanje te zadeve v celoti zaključeno"*.
3. V nadaljevanju je pojasnil svoje stališče glede namena ZDIJZ, zlasti z vidika določil 4., 5.a, 6. in 7. člena ZDIJZ. Opozoril je na dejstvo, da pri zavrženju kazenske ovadbe in pri ustavitvi preiskave ne velja načelo *ne bis in idem* (prepoved ponovnega odločanja o isti stvari), ter tako zadeva ni pravnomočno zaključena, državni tožilec pa se lahko odloči, da bo, kljub zavrženju kazenske ovadbe in sklepu sodišča o ustavitvi preiskave, kasneje v luči novih okoliščin in dokazov začel pregon. Poudaril je, da dostop do dokumentov iz sodnih in tožilskih spisov ureja predvsem področna procesna in materialna zakonodaja, in sicer Zakon o državnem tožilstvu (ZDT-1) ter Zakon o kazenskem postopku (ZKP), pri čemer ima poseben pomen 27. člen Ustave (domneva nedolžnosti), ker je šele s pravnomočno sodbo krivda dokazana in šele po pravnomočno zaključenem postopku, končanem z obsodilno sodbo, ne gre za nedopusten poseg

v domnevo nedolžnosti, če postanejo določeni podatki iz sodbe javni. Bistveno je to, da je dostop do informacij javnega značaja pred pravnomočnostjo kazenskih zadev mogoč le izjemoma, saj po morebiti nezakonitem posredovanju določenih informacij javnosti posledic le-tega po naravi stvari praviloma ni mogoče več odpraviti. Ker bi bili v nasprotju z razlogi varovanja in ohranjanja domneve nedolžnosti in varovanja osebnih podatkov z razkritjem zahtevanih dokumentov javnosti neupravičeno posredovani tudi tam vsebovani osebni podatki, sta podani izjemi iz 3. in 6. točke 1. odstavka 6. člena ZDIJZ.

4. Zoper prvo točko izreka navedene prvostopenjske odločbe se je pritožil prosilec. Njegovi pritožbi je tožena stranka na podlagi prvega odstavka 252. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) delno ugodila tako, da je odpravila prvo točko izreka prvostopenjske odločbe v delu, ki se nanaša na sklep o ustavitvi preiskave in na sklep o zavrženju kazenske ovadbe št. Tu-9-5/47/2019 z dne 7. 11. 2019 in v tem delu odredila tožniku, naj prosilcu v danem roku posreduje kopije obeh navedenih dokumentov tako, da prekrije v nadaljevanju naštete določene dele teh dokumentov; pritožbo, ki se nanaša na dostop do zahteve za preiskavo z dne 27. 12. 2010 pa je zavrnila v (2. točka izreka) ter še odločila, da v pritožbenem postopku posebni stroški niso nastali (3. točka izreka).
5. Sprejeto odločitev je toženka utemeljila na stališču, da je tožnik kot pristojni organ prve stopnje, za razliko od nje, tretjo osebo v celoti zavaroval pred posegom v njegovo ustavno pravico do zasebnosti po 38. členu Ustave, četudi gre za absolutno javno osebo "*par excellence*", za katero velja, da mora na račun svoje zasebnosti trpeti večje omejitve, kot bi jih bila dolžna trpeti sicer, medtem ko je prosilcu ne samo omejil, pač pa celo odvzel ustavno pravico do dostopa do informacije javnega značaja iz drugega odstavka 39. člena Ustave. Zato je toženka ob tehtanju pomena obeh ustavnih pravic v okoliščinah konkretnega primera sama določila, kateri od navedenih dveh pravic, ki sta v koliziji, je dana prednost.
6. Glede na to, da se zahteva za preiskavo vloži v najzgodnejši fazi kazenskega postopka, po oceni toženke ni podan javni interes za razkritje zahteve za preiskavo, pač pa zadošča razkritje sklepa o ustavitvi preiskave, pri čemer se je s pomočjo instituta delnega dostopa onemogočilo tudi prekomerno razkrivanje osebnih podatkov. Po stališču toženke posredovanje podatkov o očitkih iz kazenske ovadbe ne posega v domnevo nedolžnosti posameznika, saj so prav iz teh podatkov razvidni razlogi za ustavitev kazenskega pregona in zavrženje kazenske ovadbe, ki so po stališču toženke javna zadeva in je z njihovim razkritjem dosežen namen iz 2. člena ZDIJZ. Zato sklicevanje tožnika na izjemo iz 5.a člena ZDIJZ ni pravilno.

Povzetek navedb strank v upravnem sporu

7. Tožnik ob sklicevanju na 31. člen ZDIJZ in 10. člen Zakona o informacijskem pooblaščenca (ZInfP) vlaga tožbo iz razlogov po 1. in 2. točki prvega odstavka 27.

člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1). Nasprotuje stališču toženke, da bi bilo glede omejitev dostopa do informacij javnega značaja moč izhajati zgolj iz samih določb ZDIJZ, pač pa je treba upoštevati pravno ureditev v celoti, vključno z določili ZKP, zlasti njegov 128. člen, in ZDT-1, še zlasti 181. člen, ker je po mnenju tožnika nasprotno stališče toženke napačno. To potrjuje tudi najnovejša sodna praksa, kot izhaja iz stališč Vrhovnega sodišča v sodbi št. X Ips 4/2020 z dne 27. 5. 2020, da imajo pri dostopu do informacij javnega značaja posebna določila področne procesne zakonodaje glede možnosti oseb za vpogled v spise sodišč in drugih pristojnih organov značaj specialne ureditve (*lex specialis*) glede na ZDIJZ, kar se nanaša tudi na kazenski pregon in informacije, ki se nahajajo v državno-tožilskih in sodnih spisih v (pred)kazenskih zadevah; *ZDIJZ se zato lahko kot splošnejši predpis uporablja le v tistih primerih in v zvezi z dostopom do tistih informacij, do katerih dostop ni urejen z navedenimi specialnimi zakoni, torej le pri dostopu do tistih podatkov, pridobljenih ali sestavljenih zaradi kazenskega pregona, ki se ne nahajajo v državno-tožilskih ali sodnih spisih.* V konkretnem primeru so predmet zahteve prosilca dokumenti oziroma informacije, ki se nahajajo prav v državno-tožilskih spisih, do katerih je toženka dovolila dostop v nasprotju z navedenimi določbami ZKP in ZDT-1. Zato ji tožnik očita nepravilno uporabo zakonskega predpisa, kar predstavlja kršitev 1. točke 1. odstavka 27. člena ZUS-1. Navedeno materialno-pravno stališče Vrhovnega sodišča v citirani sodbi vpliva tudi na pristojnost za odločanje o vlogi prosilca in sicer na podlagi 181. člena ZDT-1 o vpogledu v državno-tožilski spis odloča vodja pristojnega državnega tožilstva z odločbo, zoper katero ni pritožbe, pač pa je dovoljen upravni spor, vendar sta v konkretnem primeru odločala nepristojna organa prve in druge stopnje v nasprotju z določilom 181. člena ZDT-1, kar pomeni, da toženka ni bila upravičena odločati o pritožbi prosilca in tudi ne izdati izpodbijane odločbe, zato je skladno s 1. točko drugega odstavka 237. člena ZUP podana absolutna bistvena kršitev pravil upravnega postopka, zaradi česar sta obe odločbi prve in druge stopnje nezakoniti in ju je potrebno odpraviti.

8. Nadalje toženki očita, da je s tem, ko je povsem spregledala določbo drugega odstavka 21. člena ZDIJZ in brez kakršne koli pravne podlage sama izvedla test interesa javnosti, toženka storila bistveno kršitev določb postopka po 2. točki prvega odstavka 27. člena ZUS-1. Njena odločitev, da so v konkretni zadevi podane takšne dejanske okoliščine, ki upravičujejo razkritje zahtevanih dokumentov v interesu javnosti pa predstavlja kršitev 1. točke prvega odstavka 27. člena ZUS-1 v zvezi z drugim odstavkom 6. člena ZDIJZ in gre za nepravilno uporabo zakonskega predpisa.
9. Toženki očita napačno uporabo določila 3. točke 1. odstavka 6. člena ZDIJZ, ker razkritje osebnega podatka predstavlja vrsto obdelave osebnih podatkov, za razkritje katerega bi morala obstajati pravna podlaga v zakonu ali osebni privolitvi posameznika, medtem ko dokumenti iz izreka izpodbijane odločbe toženke še vedno vsebujejo podatke, ki jih je sama toženka opredelila kot

varovane osebne podatke, za razkritje katerih ni pravne podlage. S posredovanjem zahtevanih dokumentov bi organ, kljub anonimizaciji identitete posameznika, v konkretnem primeru posredoval varovane osebne podatke osebe, na katero se dokumenti nanašajo.

10. Tožnik izrecno vztraja na stališču, da podatki iz dokumentov, ki izkazujejo, na kakšen način so se zaključili (pred)kazenski postopki zoper določeno osebo, niso prosto dostopne informacije javnega značaja, javni interes za učinkovit pregon storilcev kaznivih dejanj pa je prevladujoč, zato je treba temu ustrezno restriktivno razlagati tudi pravice, katerih uresničitev bi lahko povzročala motnje v procesu kazenskega pregona. Tožnik posebej poudarja, da pri zavrženju kazenske ovadbe ne velja načelo *ne bis in idem* ter tako zadeva še ni pravnomočno zaključena. Dejstvo, da je bila kazenska ovadba zavržena oziroma je bil postopek ustavljen, bodisi s sklepom državnega tožilca bodisi s sklepom sodišča, je treba upoštevati tudi z vidika varovanja časti in dobrega imena, zasebnega življenja, človekovega dostojanstva in integritete, vključno z domnevo nedolžnosti po 27. členu Ustave. Posredovanje podatkov o očitkih iz kazenske ovadbe, ki so povzeti tudi v sklepih o zavrženju ter v sodnih odločitvah, s katerimi so se ti postopki končali oziroma le ustavili, predstavlja poseg v domnevo nedolžnosti posameznika, pravica javnosti, da se seznanijo z informacijami javnega značaja pa ne odtehta posega v domnevo nedolžnosti, s posredovanjem v izreku izpodbijane odločbe navedenih dokumentov pa bi bila kršena tudi posameznikova pravica do varovanja osebnih podatkov. Zato tožnik očita toženki, da je z izpodbijano odločbo napačno ocenila, da so v konkretnem primeru podane takšne dejanske okoliščine, ki upravičujejo delno razkritje zahtevanih dokumentov, kar pomeni kršitev 1. točke 1. odstavka 27. člena ZUS-1 v zvezi s 3. in 6. točko 1. odstavka 6. člena ZDIJZ.
11. V tožbenem zahtevku tožnik sodišču primarno predlaga, da izpodbijano odločbo toženke odpravi in zadevo vrne v ponovni postopek pristojnemu organu, to je Okrožno državno tožilstvo v Mariboru, podredno pa, da izpodbijano odločbo odpravi in samo odloči o stvari. Zahteva tudi povrnitev stroškov postopka v skladu s Pravilnikom o povrnitvi stroškov tožniku v upravnem sporu (v nadaljevanju Pravilnik).
12. Tožena stranka je po pozivu sodišča na podlagi določil 38. člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1) predložila predmetne upravne spise in vložila odgovor na tožbo. V njem zavrača vse tožbene očitke in v celoti vztraja pri svojih stališčih in navedbah v izpodbijani odločbi ter sodišču predlagala, da tožbo zavrne.
13. Sodišče je skladno z določili 19. člena ZUS-1 prosilcu kot stranki z interesom na strani tožene stranke v odgovor posredovalo tožbo in odgovor na tožbo, prosilec pa je v danem roku obširno obrazloženo odgovoril, da je argumentirano nasprotoval prvostopenjski zavrnilni odločitvi tožnika, ker meni, da ima predmetna zadeva absolutno javni značaj.

14. Toženka na navedbe v pripravljanih vlogah prosilca in tožnika ni odgovorila.

O sodni presoji

K I. točki izreka:

15. Tožba je utemeljena.
16. V konkretnem primeru je predmet sodne presoje odločitev toženke kot pritožbenega organa druge stopnje v zvezi s prvostopenjsko odločitvijo tožnika, da zavrne zahtevo prosilca za dostop do *"zahteve za preiskavo z dne 27. 12. 2010 v zadevi opr.št. I Kt 1/3615/10, ter za posredovanje vseh sklepov, na podlagi katerih je bilo obravnavanje te zadeve v celoti zaključeno"*. Sodišče je v bistveno primerljivi zadevi št. I U 467/2020 že odločilo o tožbi zoper odločitev toženke, ki je na podlagi določil ZDIJZ in ZUP delno ugodila pritožbi tedanjega prosilca zoper prvostopenjsko odločbo, s katero je bila zavrnjena zahteva za seznanitev prosilca s *"celotno dokumentacijo tožilstva in sektorja kriminalistične policije Policijske uprave Ljubljana ter sodišč v zvezi z obravnavanjem ovadbe obnove poslovilnih vežic v Mengšu z dne 22. 6. 2016, naznanitelja g. Franca Jeriča, župana Občine Mengeš"* kot informacijo javnega značaja po določilih ZDIJZ. Gre očitno za primerljivi zadevi med istima tožečo in toženo stranko. Zato sodišče v konkretnem primeru ne odstopa razlogov, navedenih v obrazložitvi sodbe št. I U 467/2020 z dne 31. 5. 2023, ki *mutatis mutandis* velja tudi v sedaj obravnavani zadevi (cit.):
17. "V obravnavani zadevi ni sporno, da je tožnik na prvi stopnji upravnega odločanja izdano zavrnilno odločbo utemeljil tako na podlagi določil ZKP in 181. člena ZDT-1, kakor tudi na določilih ZDIJZ. Pač pa ostaja vseskozi sporno vprašanje razmerja splošnosti in specialnosti zakonskih predpisov na področju urejanja dostopa do informacij javnega značaja v odnosu do ostalih procesnih, materialnih in organizacijskih zakonov, oziroma vprašanje, ali so v razmerju do ZDIJZ določila ZKP in 181. člena ZDT-1 specialnejša (pravilo *lex specialis*), kot vseskozi vztraja tožnik. Nasprotno toženka vztraja, da ZDIJZ in ZKP oziroma ZDT-1 niso v razmerju splošnega in posebnega predpisa (*lex specialis derogat legi generali*), ker ne urejajo iste pravice, češ da izključno ZDIJZ ureja materijo dostopa do informacij javnega značaja, med tem ko določbe ZKP oziroma 181. člen ZDT-1 urejajo dostop do vsebine osebnih in drugih podatkov, ki se nanašajo na posameznike v zvezi s pristojnostmi državnega tožilstva v okviru njegove temeljne funkcije vlaganja in zastopanja kazenskih obtožb.
18. Sporno torej ostaja vprašanje, ali je toženka za sprejeto odločitev (sploh) imela podlago izključno v določilih ZDIJZ brez upoštevanja določb ZKP oziroma 181. člena ZDT-1 ali pa bi morala odločitev v zadevi temeljiti na specialnejših določilih ZKP oziroma 181. člena ZDT-1, kot zagovarja tožnik v tožbi in v naknadni dopolnitvi tožbe ob izrecnem sklicevanju na novejša stališča Vrhovnega sodišča v

primerljivi zadevi v sodbi št. X Ips 4/2020 z dne 27. 5. 2020, iz dejanskega stanja katere prav tako ne izhaja, da bi bila prosilka upravičena do pridobitve sklepa o zavrženju kazenske ovadbe ali zahteve za uvedbo preiskave z izkazanim pravnim interesom na podlagi ZKP oziroma ZDT-1 (12. točka obrazložitve); tudi po stališču Vrhovnega sodišča je pridobivanje informacij od sodišč in drugih državnih organov lahko urejeno v različnih pravnih podlagah in z različnimi nameni in cilji. Navedeno pa lahko vodi tudi do konflikta norm, kadar si pravila oziroma omejitve glede posredovanja določenih informacij iz različnih predpisov nasprotujejo. V takem primeru je treba za razrešitev navedenega nasprotja določiti pravilno uporabo prava na podlagi splošnih pravil o uporabi pravnih predpisov, kamor sodijo npr. pravilo, da se vedno uporabi specialnejši predpis namesto splošnega (pravilo *lex specialis*) oziroma kasnejši predpis namesto prejšnjega (pravilo *lex posterior*) itd. (13. točka obrazložitve).

19. Enako kot v citirani sodbi št. X Ips 4/2020 je tudi v obravnavani zadevi (med istima tožečo in toženo stranko) nedvomno prišlo do konflikta med različnimi pravnimi normami, saj prav to pomeni bistvo spora.
20. Po presoji sodišča, predvsem pa ob upoštevanju stališč Vrhovnega sodišča v citirani sodbi X Ips 4/2020 zato ne vzdrži stališče toženke, da se navedeni pravici po obeh zakonih ne prekrivata oziroma ne urejata istega vprašanja ter da je tako upošteven zgolj ZDIJZ, s čimer toženka zavrača argumentacijo, da je ZKP specialnejši predpis, ki onemogoča uporabo določb ZDIJZ pri dostopu do informacij iz spisov kazenskega postopka, s čimer toženka po vsebini trdi nasprotno, da je prav ZDIJZ specialnejši predpis, ki se mora pri dostopu do teh informacij uporabiti namesto ZKP oziroma ZDT-1.
21. Nasprotno pa, kot sam navaja, je bil tožnik pri svojem odločanju o prošnji za posredovanje sklepa o zavrženju ovadbe soočen s pravicami, ki jih ima prosilec na podlagi ZDIJZ ter z omejitvami, ki jih glede posredovanja zaprosenih informacij vsebujeta tudi ZKP oziroma ZDT-1. Sodišče se namreč strinja s tožnikom in se pridružuje stališču Vrhovnega sodišča v citirani sodbi X Ips 4/2020 (15. točka obrazložitve), da iz povedanega izhaja, da pri pridobivanju in posredovanju navedenih informacij ne gre za situacijo, v kateri bi bilo odločanje na navedenih podlagah vsebinsko ločeno. Drži sicer, da gre pri ZDIJZ in ZKP oziroma ZDT-1 za različne pravne podlage, vendar pa navedeni predpisi urejajo isto vprašanje, torej ali je (vsaj deloma) iste informacije sodišče oziroma državno tožilstvo kot državni organ dolžno oziroma upravičeno posredovati določeni osebi, ki je zanje zaprosila, ali ne. Upravičenja in omejitve iz navedenih predpisov v zvezi s tem so sočasno veljavne, hkrati pa tudi medsebojno nasprotne in izključujoče, zato je treba za razrešitev navedenega konflikta norm na podlagi splošnih pravil uporabe prava ugotoviti, katero od njih je treba uporabiti v konkretnem primeru. V določenih primerih konflikta norm tudi na tem področju ni, ker ga razrešuje že zakonska ureditev. Tako se tudi po določbah ZDIJZ zavrne zahteva za posredovanje

podatkov, glede katerih je dostop v skladu z zakonom prepovedan ali omejen tudi strankam, udeležencem ali oškodovancem v sodnem, upravnem ali z zakonom določenem nadzornem postopku (prvi odstavek 5.a člena). Kot izhaja iz gradiva ob sprejemu navedene določbe v okviru novele ZDIJZ-C, gre pri tem za t.i. "izjemo strankinega pravila": če postopkovni zakon določa, da stranka postopka začasno nima dostopa do svojih podatkov, potem ne more imeti dostopa do njih tudi nihče zunanji, saj bi to razgradilo sam smisel postopka. Zlasti gre za prikrita preiskovalne ukrepe in podobno (glej predlog zakona EVA 2013-1711-0053 z dne 3. 10. 2013, str. 51, obrazložitev k 7. členu).

22. V zvezi s tem se je že Vrhovno sodišče v citirani sodbi št. X Ips 4/2020 (16. točka obrazložitve) izreklo, da nobene od navedenih pravnih podlag v okviru argumentov strank ni mogoče oceniti kot neustavne. Tako je povsem v skladu z Ustavo tudi ureditev ZKP ter drugih procesnih oziroma področnih zakonov (ZPP, ZDT-1 itd.), ki dovoljuje dostop do določenih informacij, s katerimi razpolaga sodišče ali drug organ, le v primeru, ko oseba izkaže v zakonu utemeljen pravni interes, oziroma, ki iz utemeljenih razlogov izključuje dostop do določenih informacij v primerih, ki jih določa zakon (drugi odstavek 39. člena Ustave). S tem se, kot pravilno poudarja tožnik, varujejo tudi druge človekove pravice in svoboščine ter ustavno utemeljeni javni interesi. Ustava torej ne omejuje uporabe katerega koli od navedenih zakonov v tem upravnem sporu. V obravnavani zadevi pa noben od navedenih zakonov ne vsebuje pravila, kako in kdaj uporabiti drug zakon. Ob sprejetju oziroma naknadnih spremembah tudi noben (kasnejši) zakon v svojih prehodnih in končnih določbah ni posegel v katerega od prej sprejetih zakonov. Tudi iz argumentov strank ni mogoče razpoznati namena zakonodajalca, da bi ta želel prej veljavne pravne norme glede dostopa do informacij s kasnejšim predpisom spremeniti oziroma razveljaviti. Pravilo *lex posterior* torej ni uporabljivo. Zato je treba za ugotovitev pravilne uporabe prava razrešiti predvsem vprašanje, kateri specialnejši predpis je treba uporabiti v konkretnem primeru namesto splošnejšega (pravilo *lex specialis*). Tožnik v zvezi s tem pravilno opozarja, da iz 181. člena ZDT-1 izhaja, da je ta zakon uredil pravico različnih oseb do seznanitve s podatki, s katerimi razpolaga državno tožilstvo v zvezi z njegovimi pristojnostmi. V prvem odstavku 181. člena ZDT-1 je tako določeno, da "/.../dostop do vsebine osebnih in drugih podatkov iz vpisnikov, imenikov in evidenc, ki se nanašajo na njih, pridobijo posamezniki, na katere se nanašajo, ali druge osebe, ki so v njih navedene v zvezi s pristojnostmi iz 19. člena tega zakona, šele po zastaranju kazenskega pregona ali po pravnomočnosti sodbe. Pred potekom rokov iz prejšnjega odstavka lahko dostopajo do vsebine osebnih ali drugih podatkov samo v okviru sodnega postopka ali na podlagi odločbe sodišča. Pravico do vpogleda v vsebine osebnih ali drugih podatkov iz vpisnikov, imenikov, evidenc in spisov državnega tožilstva ima še pred njihovim arhiviranjem tudi vsaka pravna ali fizična oseba, ki za to izkaže pravni interes, če to ne posega v določbe prejšnjega stavka ter ne škoduje interesom postopka tajnosti postopka ali zasebnosti oseb. Vpogled dovoli vodja tožilstva." Določbe navedenih procesnih

oziroma organizacijskih zakonov so torej omejene na specifične dokumente oziroma informacije, ki se vodijo v zvezi z določenimi postopki in pristojnostmi. Ti zakoni urejajo posebna pravila za dostopanje do navedenih informacij ter vsebujejo v zvezi s tem postopkom in pravicam oseb, ki se v njih nahajajo, posebej prilagojene omejitve (enako stališče je izrazilo že Vrhovno sodišče v sodbi X Ips 4/2020).

23. Sodišče se po povedanem pridružuje stališču tožnika, da tožena stranka nima prav s tem, ko po vsebini uveljavlja, da je ZDIJZ tisti predpis, ki ga je treba uporabiti, ker je na področju dostopa do informacij javnega značaja specialnejši zakon v razmerju do vseh ostalih zakonov. Vsi navedeni zakoni urejajo dostop do istih informacij oziroma dokumentov na podlagi individualne prošnje (zahteve, vloge) določene osebe. "Informacija javnega značaja" je pravni in ne dejanski pojem, ki ga ureja ZDIJZ v prvem odstavku 4. člena, po katerem je to informacija, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je izdelal organ sam, v sodelovanju z drugim organom ali pridobil od drugih oseb, zato je šele ob pravilni uporabi tega zakona mogoče ugotoviti, ali gre za tako informacijo ali ne. ZDIJZ pa ni edini predpis, ki ureja dostop do informacij državnih organov, temveč je eden od zakonov, ki urejajo to področje v okviru in v skladu z drugim odstavkom 39. člena Ustave. Zato ne drži trditev toženke, da določbe ZKP oziroma ZDT-1 ne urejajo dostopa do informacij javnega značaja, o čemer se je enako izreklo že tudi Vrhovno sodišče v citirani sodbi X Ips 4/2020 (19. točka obrazložitve). Ob tem je posebej poudarilo, da prav določba 128. člena ZKP določa tako omejitve kot tudi način uresničevanja navedene ustavne pravice ob upoštevanju specifičnega področja kazenskega postopka; navedena določba je torej v funkciji uresničevanja več različnih ustavnih pravic (22. člena, 39. člena Ustave itd.), kar enako velja tudi za druge procesne in organizacijske predpise (ZDT-1, ZPP itd.), s tem stališčem pa Vrhovno sodišče vzpostavlja nadaljnji razvoj sodne prakse, skladen s citiranimi stališči Ustavnega sodišča v odločbi št. U-I-16/10, Up-103/10 in Vrhovnega sodišča v sklepu Cpg 1/2011, ter s sprejeto odločitvijo v citirani sodbi X Ips 4/2020 navedena stališča zaradi razvoja sodne prakse in na podlagi predstavljenih pravnih argumentov še nadgrajuje in dopolnjuje (20. točka obrazložitve). Po ugotovitvi Vrhovnega sodišča, ki mu sodišče v konkretnem primeru v celoti sledi, s posebnimi določbami procesnih in organizacijskih zakonov, ki urejajo dostop do informacij, tudi ni neutemeljeno poseženo v transparentnost delovanja sodišč ter drugih državnih organov, temveč gre za način uresničevanja le-tega, ki upošteva specifičnost določenega področja ter pravice, svoboščine in interese drugih, ki jih je treba na tem področju posebej varovati. Za transparentnost delovanja sodišč in drugih državnih organov, tudi na področju kazenskega pregona, so z zakoni vzpostavljena temeljna pravila o tem, da so javne tako sodne obravnave kot tudi razglasitve sodb, na podlagi česar je javnost vselej seznanjena z vsebino odločitev sodišč. Prav tako pa so sodne odločbe tudi sicer javno objavljene na spletnih straneh sodišč (21. točka

obrazložitev).

24. Glede na navedeno je odgovor na sporno pravno vprašanje v bistvenem v tem, da imajo pri dostopu do informacij posebna določila področne (procesne) zakonodaje glede možnosti oseb za vpogled v spise sodišč in drugih pristojnih organov značaj specialne ureditve (*lex specialis*) glede na določbe ZDIJZ. To se nanaša tudi na kazenski pregon in informacije, ki se nahajajo v tožilskih oziroma sodnih spisih v (pred)kazenskih zadevah. ZDIJZ se lahko kot splošnejši predpis uporablja le v tistih primerih in v zvezi z dostopom do tistih informacij, do katerih dostop ni urejen s specialnimi zakoni. Na podlagi zmotne presoje za odločitev ključnega pravnega vprašanja je torej tožena stranka svojo odločitev oprla na zmotno razlago materialnega prava. Za odločitev v zadevi bi namreč moralo biti uporabljeno določilo 181. člena ZDT-1 kot specialni predpis v povezavi s 127. členom ZKP, ki urejata pridobitev informacij v zvezi s kazenskimi postopki, na kar utemeljeno opozarja tožnik v tožbi z naknadno dopolnitvijo. Vendar pa navedeno materialnopravno stališče vpliva tudi na pristojnost za odločanje in pravna sredstva v zvezi s pridobivanjem navedenih informacij, ki so predvidena v specialnih ureditvah, konkretno v 181. členu ZDT-1, ki jo je prav z namenom ureditve dotedanje pravne praznine uredil zakonodajalec z novelo ZDT-C. Tako glede na navedeno tudi kar zadeva pristojnosti za odločanje v zadevi ni mogoče uporabiti splošnejšega ZDIJZ, pač pa prvi odstavek 181. člena ZDT-1, po katerem odloča o vpogledu vodja pristojnega državnega tožilstva, zoper odločitev katerega ni rednega pravnega sredstva, možna pa je tožba v upravnem sporu, saj gre pri tem za odločitev, ki pomeni upravni akt v smislu 2. člena ZUS-1.
25. Sodišče zato zadeve ne more vrniti v ponovno odločanje toženi stranki, saj ni o tem pristojna odločati na podlagi zakona, prav tako kakor tudi ne tožnik (1. odstavek 181. člena ZDT-1). Sodišče je glede na navedeno tožbi ugodilo in izpodbijano odločbo tožene stranke odpravilo na podlagi 4. točke 1. odstavka 64. člena, ker v zadevi ni bil pravilno uporabljen materialni predpis, pa ni pogojev za zavrnitev tožbe na podlagi drugega odstavka 63. člena ZUS-1."
26. V zadevi je skladno z določilom prvega odstavka 59. člena ZUS-1 sodišče odločilo brez oprave glavne obravnave, ker dejansko stanje, ki je bilo podlaga za izdajo izpodbijanega upravnega akta med tožnikom in toženko ni sporno. Ob upoštevanju druge povedi tretjega odstavka 64. člena ZUS-1, po katerem se lahko v upravnem sporu glede na vsebino zadeve odpravi tudi druge akte, izdane v postopku izdaje izpodbijanega upravnega akta, je sodišče odpravilo tudi prvostopenjsko odločbo, saj jo je izdal organ, ki upošteva 181. člen ZDT-1 ni imel pristojnosti za odločanje v tej zadevi, ki se jo zato v nadaljnje odločanje pošlje pristojnemu organu, to je Okrožnemu državnemu tožilstvu v Mariboru (prvi odstavek 181. člena ZDT-1).

K II. točki izreka:

27. Tožeča stranka je zahtevala tudi povrnitev stroškov postopka.
28. Ker je sodišče tožbi ugodilo in ker v zadevi ni bilo odločeno na glavni obravnavi, tožeče stranke pa tudi ni zastopal pooblaščenec, ki bi bil odvetnik, se ji po prvem odstavku 3. člena Pravilnika o povrnitvi stroškov tožniku v upravnem sporu (v nadaljevanju: Pravilnik) v povezavi s tretjim odstavkom 25. člena ZUS-1 priznajo stroški v višini 15,00 EUR. Zato je tožeča stranka upravičena do povračila stroškov postopka v navedenem pavšalnem znesku po Pravilniku. Stroške je tožena stranka dolžna tožeči stranki povrniti v roku 15 dni od vročitve te sodbe. Ker tožeča stranka ni zahtevala posebej tudi vrnitev zamudnih obresti v primeru zamude, jih sodišče ni moglo priznati, saj je v tem pogledu vezano na tožbeni zahtevek.
29. Sodišče praviloma po uradni dolžnosti vrača tudi plačano sodno takso tožnikom, ki so uspeli s tožbo v upravnem sporu na podlagi določila Opombe 6.1./c. taksne tarife Zakona o sodnih taksah (ZST-1). Vendar tožeča stranka v konkretnem primeru ni bila zavezanka za plačilo sodne takse, ker je po svojem statusu državni organ in kot taka oproščena plačila sodnih taks po samem zakonu.

PRAVNI POUK:

Pritožba zoper to sodbo ni dovoljena (prvi odstavek 73. člena ZUS-1).

Ljubljana, 13. junij 2023

Višja sodnica svétnica:
mag. Darinka Dekleva Märguč, l.r.

Ta prepis je soglasen z izvornikom
Podpis pristojne sodne osebe: